

■ جایگاه چهارم ایران در جذب سرمایه گذاری خارجی در خاورمیانه

بر اساس آمارهای منتشر شده در سال ۲۰۲۲ میلادی، ایران در میان ۱۰ کشور منطقه غرب آسیا، جایگاه چهارم در جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۲ را به خود اختصاص داده است. عربستان جایگاه نخست و عمان و بحرین جایگاه های دوم و سوم را در اختیار داشته اند. البته در سال ۲۰۲۳ اگرچه هنوز آمارهای رسمی بین المللی منتشر نشده، اما آمارهای داخلی و اظهارات مسئولان گویای آن است که در این حوزه رشدی قابل توجه ایجاد شده است. به گونه ای که در شهریورماه سال جاری میزان سرمایه گذاری خارجی بالغ بر ۷ میلیارد اعلام شده بود و این رقم در نیمه دوم سال به ۱۰٫۶ میلیارد دلار رسید.

■ نقش قابل توجه اتباع افغان در سرمایه گذاری

سرمایه گذاری خارجی در ایران در بخش های مختلف و بالاترین میزان جذب آن در بخش نفت و گاز بوده که با پنج سرمایه گذاری و عدد حدود ۴ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار صورت گرفته است.

به گفته علی فکری، رئیس کل سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران، صنعت بخش دیگر جاذبه سرمایه گذاری خارجی در ایران بوده که به دلیل طرح های بزرگ و جذاب توانسته ۳ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار جذب سرمایه خارجی داشته باشد.

معاون وزیر اقتصاد همچنین در خصوص کشورهایی که بیشترین سرمایه را وارد ایران کرده اند افزود: «کشورهایی که در ایران و در این بازه زمانی یعنی دو سال برای دولت سیزدهم سرمایه وارد ایران کرده اند، ابتدا روسیه به عنوان بزرگ ترین سرمایه گذار با ۳۱ درصد سرمایه گذاری بوده و سپس می توان امارات و چین را عنوان کرد. بخش بعدی که حدود ۱۰ درصد سرمایه وارد ایران کرده اند، ایرانی های مقیم خارج از کشور بودند و در نهایت پاکستان و هندوستان در رتبه های بعدی هستند.»

البته آمار انجمن سرمایه گذاری ایران نیز بر این نکته تأکید دارد که در شش ماه اول سال جاری دو میلیارد دلار سرمایه گذاری خارجی در کشور صورت گرفته که در این میان مهاجران افغانستانی از لحاظ تعداد سرمایه گذاری در رده اول قرار دارند. فکری همچنین هفته گذشته درباره آخرین آمار سرمایه گذاری خارجی ها در ایران توضیح داد: «خوشبختانه نسبت به سال گذشته صدور مجوزهای جذب سرمایه گذاری افزایش داشته، اما نسبت به جذب سرمایه گذاری در منطقه به ویژه حاشیه خلیج فارس و ترکیه عقب هستیم. هدف گذاری سرمایه گذاری خارجی ۳۰ تا ۴۰ میلیارد دلار است، در حالی که میزانی که تا به امروز برای آن مجوز صادر شده مبلغ ۳ تا ۴ میلیارد دلار بوده است.»

او با تأکید بر اینکه از نظر تعداد بیشترین سرمایه گذاری را اتباع افغانستانی داشته اند، گفت: «این سرمایه گذاری مبالغی بین ۳۰۰ هزار دلار تا ۵ میلیون دلار است. اگر مبنای دلار را ۵۰ هزار تومان محاسبه کنیم سرمایه گذاری افغانستانی ها در ایران بین ۹ میلیارد تومان تا ۲۵۰ میلیارد تومان بوده، به طوری که با این میزان پول می توان کارگاه ها و صنایع کوچک را با بازدهی بالا و هزینه کم راه اندازی کرد.»

کشور باز شده است. اما اگر بخواهیم درباره چرایی این اتفاق بپرسیم می توان به توضیحات علی فکری، معاون وزیر اقتصاد و رئیس کل سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران اشاره کرد که در این باره گفته است: «از ابتدای امسال با دستور رئیس جمهوری تصمیم گرفته شد تسهیلاتی برای رفع موانع سرمایه گذاران در نظر گرفته شود. اول خرید به قیمت ترجیحی از آن ها بوده تا بتوانیم جاذبه خوبی برای ورودشان به ایران فراهم کنیم. دوم اینکه طبق چیزی که در قانون هم ذکر شده، شرایط سرمایه گذار خارجی باید با سرمایه گذار داخلی برابر باشد که البته ما به دنبال ایجاد شرایط بهتر برای سرمایه گذار خارجی هستیم.» این مقام مسئول افزود: «هدف سرمایه گذار از ورود به ایران فقط بازار داخلی ایران نیست، بلکه بازار کل منطقه را در نظر دارد. از این جهت ما به دنبال رفع موانع صادراتی برای آن ها نیز هستیم.»

بدین ترتیب و با چنین رویکردی طی ماه های گذشته اظهارات متعددی درباره جذب سرمایه های خارجی بیان شد. به طوری که در روند توسعه از مناطق آزاد گرفته تا صنایع مختلف یا مناطق دارای توجیه اقتصادی مانند مکران به نوعی برای ورود پول های خارجی فرش قرمز پهن شده است.

■ جذب سرمایه خارجی در مسیر صعود

طبق آمارهای رسمی بین المللی، در حالی که جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران از سال ۲۰۱۸ روند نزولی داشته، در سال ۲۰۲۲ برای دومین سال متوالی این روند معکوس شده و ایران ۱٫۵ میلیارد دلار سرمایه خارجی جذب کرده است. میزان سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران در سال ۲۰۲۱ معادل یک میلیارد و ۴۲۵ میلیون دلار بود. سرمایه گذاری خارجی در ایران در سال ۲۰۲۲ با افزایش پنج درصدی (۷۵ میلیون دلاری) مواجه شده است.

میزان جذب سرمایه گذاری خارجی ایران در سال ۲۰۲۱ افزایش ۶٫۱۸ درصدی را نسبت به سال ماقبل آن ثبت کرده بود. در حالی که این میزان در سال های ۲۰۱۸، ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ به ترتیب ۱۱ درصد، ۳۶٫۴ درصد و ۳۰ درصد افت کرده بود.

■ وضعیت سرمایه گذاری خارجی در جهان

سرمایه گذاری خارجی در ایران در شرایطی روبه رشد است که در کشورهای مختلف دنیا شاهد سیر نزولی این روند هستیم. به گونه ای که در جهان در سال گذشته میلادی، ۲۹۴٫۱ تریلیون دلار جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی انجام شده که نسبت به سال پیش از آن، ۲۸۸ میلیارد و ۳۱۰ میلیون دلار کمتر برآورد می شود.

سهام ایران از این میزان سرمایه گذاری در جهان ۱۰٫۱ درصد است که در سال ۲۰۲۱ برابر با ۰٫۹ درصد و در سال ۲۰۲۰ برابر با ۰٫۱۳ درصد و در سال ۲۰۱۹ برابر با ۰٫۰۹ درصد بود. در حالی که میزان سرمایه گذاری خارجی در جهان در سال گذشته میلادی ۱۳ درصد کاهش یافته، سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران پنج درصد افزایش یافته است. آمریکا با جذب سرمایه ۲۸۵ میلیارد دلار در جایگاه نخست، چین با ۱۸۹ میلیارد دلار در رتبه دوم و سنگاپور با ۱۴۱ میلیارد دلار در رتبه سوم قرار دارند.